

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Освітня програма	Право
Заняття:	VII семестр
Лекції	2 години на тиждень
Семінарські	1 година на тиждень
Кількість кредитів	4
Мова викладання	Українська

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові	Світличний Олексій Олексійович
Науковий ступінь	Кандидат юридичних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри публічного права НТУ «Дніпровська політехніка»
Контакти	моб: 050-255-0990
E-mail	svet.alexei.alexeevich@gmail.com
Персональна сторінка	ORCID: https://orcid.org/0000-0002-9024-1478 Researcher ID: F-2571-2019 Google Scholar: https://scholar.google.com/citations?user=JLbtKwUAAAAJ&hl=uk
Консультації	ауд.10/303, 2 години на тиждень (згідно графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри)
Місце	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», кафедра публічного права, 49005 м. Дніпро, пр. Дмитра Яворницького, 19; 10 корпус, 3 поверх, ауд. 303
Онлайн-консультації	електронна пошта (щоденно, окрім вихідних і святкових днів) svet.alexei.alexeevich@gmail.com

1. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна «Кримінологія» вивчає основні теоретичні положення про злочинність, її сутність, закономірності виникнення, суспільного прояву та запобігання злочинності; про особу злочинця; причини існування злочинності та шляхи її запобігання. Кримінологія головним своїм завданням має наукову розробку питань запобігання та протидії злочинності, зменшення її негативного та руйнівного впливу. Розглядаються основи кримінологічної науки: предмет, методологію і методики; історія розвитку кримінологічних ідей; поняття та виміри злочинності, її детермінація; особистості злочинців і потерпілих від злочинів; кримінологічна політика в Україні; запобігання злочинності; кримінологічне прогнозування і планування; світовий досвід боротьби зі злочинністю. Студенти знайомляться із сучасними уявленнями про кримінологічні характеристики, методи і технології запобігання й протидії окремим видам і частинам злочинності, а також знайомляться із практикою їх реалізації.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Кримінологія» – набуття студентами здатності розв'язувати складні задачі і проблеми у цій соціально-правовій науці, що передбачає проведення різноманітних досліджень та/або здійснення інновацій й характеризується невизначеністю умов і вимог.

Завдання курсу:

- формування у студентів спеціалізованих концептуальних знань у кримінологічній науці, що включають сучасні наукові здобутки у цій сфері, котрі є основою для оригінального мислення та проведення досліджень;
- набуття студентами спеціалізованих умінь/навичок розв'язання проблем, котрі виникають із визначенням соціальної сутності і детермінації злочинності та її окремих злочинних проявів, а також формуванням основних напрямів запобіжної діяльності державних органів, установ і громадських організацій, системи заходів, які ними розробляються і реалізуються, спрямованих на недопущення вчинення злочинів, захисту прав та законних інтересів громадян, зниження «страху населення» перед злочинністю;
- здатність інтегрувати знання, набуті у процесі вивчення цієї та навчальних дисциплін «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Криміналістика» й розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних контекстах;
- здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, зокрема щодо: застосування набутих теоретичних знань та сформованих практичних навичок щодо збору, аналізу та узагальнення кримінологічної інформації; визначення встановлення причин та умов, що сприяють злочину та розуміння механізму злочинної поведінки особистості; прогнозування та планування у сфері запобігання і профілактики злочинності; встановлення кримінологічних характеристик окремих видів злочинів;
- сприяти розвитку в студентів самостійності мислення, засвоєнню ними спеціальної юридичної лексики і термінології, формуванню їх правової культури.

3. Дисциплінарні результати навчання

Виявляти та аналізувати причини і умови, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, вживати заходи для їх усунення
Давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації з попередження та профілактики злочинності
Визначати фактори, які обумовлюють існування злочинності в суспільстві, причинно-наслідкові комплекси, які породжують окремі види, групи злочинів та конкретні злочини

4. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять
ЛЕКЦІЇ
Тема 1. Предмет і метод кримінології.
1. Поняття про кримінологію як науку. Предмет кримінології. 2. Місце кримінології в системі суспільних наук та її зв'язок з кримінальним правом, кримінальним процесом, криміналістикою, правовою статистикою та іншими науками. 3 Кримінологія як навчальна дисципліна.
Тема 2. Злочинність
1. Поняття злочинності. Її основні риси. Злочинність як соціальне і кримінально-правове явище. Системно-структурна характеристики злочинності. Співвідношення понять «Злочинність» і «Конкретний злочин». 2. Основні види злочинності: економічна, насильницька, організована, рецидивна, професійна, злочинність неповнолітніх, жіноча злочинність, міська і сільська тощо. 3. Латентна злочинність. Поняття. Види. Проблеми виявлення та аналізу латентної злочинності. 4. Показники, які характеризують злочинність; а) обсяг та рівень злочинності; б) структура злочинності; в) динаміка злочинності; г) «ціна» злочинності. 5. Основні риси злочинності в Україні в сучасний період.
Тема 3. Особа злочинця
1. Поняття особи злочинця. Моменти виникнення особи злочинця та припинення її існування. Завдання вивчення особи злочинця. 2. Особа злочинця та суміжні поняття юридичних наук: «особистість винного») «суб'єкт злочину», «підозрюваний», «обвинувачений», «підсудний». Особистість злочинця і «злочинна особистість». 3. Кримінологічна характеристика особи злочинця. Соціальне і біологічне в особі злочинця. 4. Загальні закономірності формування особи злочинця. 5. Класифікація злочинців. Кримінологічні методи вивчення особи злочинця.
Тема 4. Причини і умови конкретного злочину. Причини злочинності.
1. Поняття причин та умов конкретного злочину. Механізм злочинної поведінки. Види механізмів злочинної поведінки. 2. Місце та роль властивостей особистості злочинця в механізмі злочинної поведінки. 3. Конкретна життєва ситуація, її роль у детермінації злочинної поведінки. Віктимологічний аспект злочинної поведінки. 4. Неналежні умови формування особистості в сім'ї, школі, за місцем роботи, у найближчому побутовому оточенні, як джерело злочинної поведінки.
Тема 5. Попередження злочинності.

1. Поняття попередження злочинності. Місце попередження злочинності в системі заходів боротьби зі злочинністю.
2. Основні засади попередження злочинності як виду соціальної діяльності. Системний підхід в організації та здійсненні заходів попередження злочинності.
3. Класифікація заходів попередження злочинності за рівнем, характером, масштабом, моментом застосування, правовим регулюванням, тощо
4. Співвідношення загально-соціального та спеціально-кримінологічного попередження. Загальна і індивідуальна профілактика.
5. Правове регламентування профілактичної діяльності. Напрямки удосконалення законодавства про попередження злочинності. Кримінологічне прогнозування та планування боротьби зі злочинністю. Програми боротьби зі злочинністю. Їх відмінність від планування профілактичної діяльності.

Тема 6. Суб'єкти попередження злочинності.

1. Поняття суб'єктів попередження злочинності, їх класифікація.
2. Профілактична діяльність місцевих державних адміністрацій, а також органів місцевого самоврядування.
3. Діяльність органів, внутрішніх справ по попередженню злочинності. Роль органів прокуратури в профілактиці злочинів. Попередження злочинів слідчим. Діяльність суду по попередженню злочинів. Профілактичні аспекти діяльності адвоката.
4. Роль та форми участі громадськості в попередженні злочинів.

Тема 7. Кримінологічна характеристика організованої злочинності

1. Поняття організованої злочинності, її основні ознаки. Відмінність організованої злочинності від групової та професійної злочинності.
2. Суспільна небезпечність організованої злочинності: економічний, політичний, соціальний та інші аспекти.
3. Стан, структура та основні тенденції, розвитку організованої злочинності в Україні. Причини організованої злочинності, її зв'язок з тіньовою економікою.
4. Проблеми боротьби з організованою злочинністю. Кримінально-правові заходи боротьби з організованою злочинністю. Удосконалення кримінального законодавства з питань боротьби з організованою злочинністю.

Тема 8. Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх

1. Поняття злочинності неповнолітніх та її кримінологічна характеристика.
2. Причини та умови злочинів неповнолітніх. Неприятливі умови життя та виховання неповнолітніх у системі причин злочинності неповнолітніх.
3. Кримінологічна характеристика особи неповнолітнього злочинця. Характеристика діючої системи попередження злочинності неповнолітніх проблеми її удосконалення. Особливості злочинності молоді, її попередження.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Предмет і метод кримінології.

Злочинність та її риси. Види та показники злочинності.

Особа злочинця.

Причини і умови конкретного злочину. Причини злочинності.
Попередження злочинності.
Суб'єкти попередження злочинності.
Кримінологічна характеристика організованої злочинності
Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Спеціально обладнана проектором аудиторія 10/307 або 10/310 для проведення лекційних та семінарських занять.

Для навчання необхідно мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Студент повинен мати активований акаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Office 365.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	Відмінно
74 – 89	Добре
60 – 73	Задовільно
0 – 59	Незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної й індивідуальної робіт складатиме не менше 60 балів.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	усне опитування, бліц-опитування, тестування	підсумкове тестування	визначення загальної кількості балів за результатами поточних контролів;
семінарські	контрольні завдання за кожною темою або індивідуальне завдання	усне опитування, оцінювання презентації виступ-презентація, робота в малих групах, реферат/есе; виконання завдань під час самостійної роботи		

6.3. Поточна успішність складається з оцінки за роботу на семінарських заняттях (оцінюється 8 тем семінарських занять, участь у занятті максимально може принести здобувачу вищої освіти 5 балів) і оцінки за самостійну роботу. Отримані бали на семінарських заняттях (максимально 40) та бали за самостійну роботу (максимально 60 балів) є підсумковою оцінкою за вивчення

навчальної дисципліни. Максимальна кількість балів з курсу навчальної дисципліни складає 100 балів.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен здобувач вищої освіти під час заліку має право пройти підсумкове тестування.

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку).	Залік відбувається у письмовій формі, складається з 20 тестових запитань. Правильна відповідь на запитання тесту оцінюється у 5 балів. Максимальна кількість балів за диференційований залік 100.
---	---

6.4. Оцінювання з курсу навчальної дисципліни «Кримінологія» здійснюється з урахуванням розподілу отриманих балів за відповідний вид навчальної діяльності студента: поточне тестування за окремими темами; опитування; виконання контрольних завдань; виконання самостійної роботи.

Критерії оцінювання за роботу на *семінарських заняттях*: 8 тем семінарських занять оцінюються максимально у 5 балів кожна, причому:

5 балів – відповідність еталону, наведення прикладів з додаткової літератури, правильна мова викладення матеріалу;

4 бали – відповідність еталону, помилки в граматиці та/або орфографії;

3 бали – зміст відповіді має стосунок до предмету запитання, проте не відповідає еталону, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

2-1 бал – наявність текстової відповіді, яка не відповідає еталону, та/або не має стосунку до предмету запитання, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

0 балів – відсутність відповіді.

Самостійна робота студента є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Самостійною роботою студента в рамках вивчення навчальної дисципліни «Кримінологія» є підготовка індивідуального завдання. *Індивідуальні завдання* студентів можуть полягати у підготовці есе, рефератів, презентацій, в аналіз практичних ситуацій, підготовці реферативних матеріалів із фахових публікацій, проведенні власних досліджень і апробація їх на конференціях, участь в олімпіадах тощо. Індивідуальні завдання сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмій використання знань для вирішення відповідних практичних завдань, підвищення рівня підготовки і розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Індивідуальне завдання оцінюється експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою. Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність студентів є важливою умовою для опанування результатами

навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі).

У разі порушення студентом академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Студенти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком студента є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office 365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком студента є робота з дистанційним курсом «Кримінологія» (www.do.nmu.org.ua).

Усі письмові запитання до викладача стосовно курсу мають надсилатися на університетську корпоративну електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять.

Для студентів денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності студент має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо студент захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність або в період епідемій) навчання може відбуватись дистанційно – в онлайн-формі, за графіком, за погодженням з викладачем.

7.5. Бонуси. Студенти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій, отримують додатково 5 балів до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

7.6. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу студентам буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати

пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Кримінологія».

8. Ресурси і література:

Нормативні акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. (ст. 58) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (ст.7) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Рішення Європейського Суду з прав людини щодо України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.minjust.gov.ua/9329>
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI (ст. 445) // Відомості Верховної ради України. – 2013. - № 9-10. - Ст. 88.
6. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>
7. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>
8. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014. № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056. Дата оновлення: 23.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 27.08.2020).
9. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30.06.1993. № 3341-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 35. Ст. 358. Дата оновлення: 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text> (дата звернення: 27.08.2020).

Література:

10. Дудоров О. О. Кримінальне право : навч. посіб. / О. О. Дудоров, М. І. Хавронюк. – К. : Ваіте, 2014. – 944 с.
11. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / В.І. Борисов, В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В.І. Тютюгіна. – 5-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2015. – 680 с.
12. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник / Ю.В. Александров, В. І. Антипов, О. О. Дудоров та ін. ; за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. – Вид. 2-ге переробл., доповн. – К. : Атіка, 2008. – 712 с.
13. Питання кримінального права у рішеннях Конституційного Суду України : навч. посіб., видання друге, доповн. / упорядн.: Л. П. Брич, О. І. Денькович, Л. В. Курило, В. Є. Ясеницький. – Львів : ЛьвДУВС, 2015. – 264 с.

14. Голіна В. В. Запобігання злочинності (теорія і практика) : навч. посіб. Х. : Нац. юрид. акад. України, 2011. 120 с.
15. Головкін Б. М. Корислива насильницька злочинність в Україні: феномен, детермінація, запобігання : монографія. Х.: Право, 2011. 432 с.
16. Кримінологія : підручник / А. М. Бабенко, О. Ю. Бусол, О. М. Костенко та ін. ; за заг. ред. Ю. В. Нікітіна, С. Ф. Денисова, Є. Л. Стрельцова. 2-ге вид., перероб. та допов. Харків : Право, 2018. 416 с.
17. Кримінологія : підручник / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін. ; за ред. В. В. Голіни, Б.М. Головкіна. Х. : Право, 2014. 440 с.
18. Кримінологія. Академічний курс / Кол. авторів; за заг. ред. О.М. Литвинова. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 538 с.
19. Кримінологія. навчально-методичний посібник / В.М. Дрьомін, Ж.В. Мандриченко, Т.В. Мельничук, Ю.О. Стрелковська, А.І. Марчук, А.М. Ізовіта, С.А. Ілько, Н.О. Федчун, В.Я. Цитряк. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2015. 144 с.
20. Кримінологія: підручник / заг. ред. І.Г. Богатирьова, В.В. Топчія. Київ: ВД Дакор, 2018. 352 с.